

A legtöbben – de távolról sem valamennyien – viszonylag fiatal falusi férfiak voltak, megbízható barátaik voltak a parasztok között, vagy jó terepismerettel rendelkeztek a környékbeli hegyekben; a legnagyobb számban a román és a szlovák határ melletti gettókból szöktek meg. Számos vidéki zsidó úgy próbált megmenekülni a deportálástól, hogy a gettón belül épített rejtékhelyet.²⁶ Ismeretlen számú vidéki zsidónak sikerült Budapestre szöknie, és ott – rendszerint keresztények papírjaival – elvegyülnie a tömegben. Egy maroknyi vakmerő zsidó áruval megrakott tehervagonokban elrejtözve egyenesen Svájcba szökött.²⁷

Összességében a szökevények száma csekély volt. A 20 és 48 év közötti férfiak legnagyobb része munkaszolgálatot teljesített az országban belül, az ukrán front mentén vagy a jugoszláviai Bor rézbányáiban. A gettóban a legtöbb család eltökélte, hogy együtt marad, történjék bármi. Nem egy családnak sikerült teljes létszámban átszöknie a határon,²⁸ de az ilyen családok száma kétségkívül nagyobb lehetett volna, ha a határ menti – köztük a kolozsvári – gettók zsidó vezetői világosan megmondják a tömegeknek, hogy a nácik milyen sorsot szánnak nekik. E gettók sok világi és vallási vezetője talált módot saját menekülésére. A gettólakók többségét azonban megnyugtatta az a szóbeszéd – amit részben a csendőrség terjesztett köztöttük –, hogy vagy Mezőtúrra, vagy egy Kenyérmezőnek nevezett helyre fogják vinni őket, ahol mezőgazdasági munkát kell majd végezniük a háború végéig.

A rendkívüli körülmények között a zsidók többsége olyan lelkiállapotba került, hogy rezignáltan tudomásul vette a nácik hazug biztatásait. A zsidóüldözést már a saját bőrükön tapasztalt lengyel és szlovák menekültek közül sokan figyelmeztették a magyar zsidókat, hogy mi készül ellenük, de hiába. Ők maguk viszont elszántan mentették az életüket. Voltak, akik bunkert építettek Budapesten vagy környékén, és benne élelmet, fegyvert raktároztak el; mások visszatértek hazájukba, ahol a zsidóüldözés időközben elcsendesedett.

Számos jómódú zsidó az SS, illetve magas rangú magyar rendőr- vagy csendőrtisztek megvesztegetésével próbálta menteni magát. A messze leglátványosabb ilyen ügylet, amely eredménnyel járt, a Chorin, Mauthner, Kornfeld és Weiss család 47 tagjának, köztük sok áttért zsidónak a megváltása volt. Az ár a Weiss Manfréd Művek átengedése volt az SS-nek. (Lásd a 16. fejezetet.) Más gazdag zsidó családok kevésbé voltak szerencsések. Voltak, akik nagy összegeket fizettek azért, hogy a Gestapo repülőgéppel szándékuk szerint Palermóba, majd onnan Egyiptomba jussanak, de a repülőtér felé vezető úton megállították és kifosztották, később pedig deportálták őket. Egy részük Auschwitzban pusztult el.²⁹